

Інвестиційна та інноваційна діяльність

УДК 65.014.1+658.3108+334.012.82+551.509.313.1

Я.Я. Пушак, С.В. Князь, Н.Г. Георгіаді

Регіональні аспекти інноваційного розвитку підприємств

Подано авторське тлумачення поняття «регіональний трансферний потенціал», розкрито сутність інноваційного розвитку як функції та об'єкта трансферного потенціалу. Обґрунтовано, що ідентифікацію моделей інноваційного розвитку доцільно здійснювати на засадах виявлення рівня розвитку евристичних систем менеджменту підприємств і широти охоплення ними усіх стадій інноваційного процесу, а також те, що використання трансферного потенціалу базується на застосуванні інтелектуальної власності як механізму реалізації економічних інтересів суб'єктів цих систем. Наведено аргументи на користь того, що в Україні цей механізм працює недостатньо ефективно, що засвідчує істотний розрив між кількістю виданих охоронних документів і кількістю впроваджених інновацій.

Ключові слова: трансфер, інновація, потенціал, розвиток.

Світова практика розвитку інноваційної діяльності засвідчує, що найкращі результати креативних пошуків і створення інноваційної продукції та технологій отримують суб'єкти – учасники інноваційних структур. Загальновідомо, що їхнє функціонування уможлиблюється завдяки існуванню феномену венчурного бізнесу, а також інституту інтелектуальної власності. Саме вони дозволяють узгоджувати економічні інтереси суб'єктів трансферних відносин. Незважаючи на чисельність прикладів успішного функціонування підприємств у регіональних інноваційних структурах, досі проблематичним є наукове обґрунтування і методичне забезпечення формування і реалізації трансферного потенціалу інноваційного розвитку машинобудівних підприємств. Це у більшості випадків є причиною високої ризиковості побудови трансферних відносин, складності залучення кредитних та інвестиційних ресурсів, нераціональності управлінських зусиль щодо виявлення та використання резервів забезпечення приросту і підвищення рівня реалізації трансферного потенціалу.

Метою статті є розкрити сутність інноваційного розвитку як об'єкта і функції трансферного потенціалу.

Незважаючи на те, що кожне організаційне формування володіє певним трансферним потенціалом інноваційного розвитку і отримує певні ефекти від його використання у науковій літературі, досі відсутні системні уявлення про характеристики трансферного потенціалу, його об'єкти, фактори, що впливають на його параметри тощо. У більшості наукових праць, які стосуються формування і реалізації трансферного потенціалу інноваційного розвитку машинобудівних підприємств, приділяється увага економічному обґрунтуванню та організуванню трансферу технологій, впровадженню і сервісному обслуговуванню локальних та інтегрованих систем трансферу інформації, механізмам формування венчурного капіталу, умовам досягнення безпеки підприємств під час

© Я.Я. Пушак, С.В. Князь, Н.Г. Георгіаді, 2011.

трансферу науково-технічної інформації та інноваційної продукції тощо [1-5; 8; 9-10; 12]. Попри це, поняття «трансферний потенціал» і його різновиди, зокрема «регіональний трансферний потенціал інноваційного розвитку машинобудівних підприємств», залишається дослідженням фрагментарно.

Регіональний трансферний потенціал інноваційного розвитку машинобудівних підприємств (РТП) – сукупність регіональних можливостей з акумулювання, на умовах трансферу, прав інтелектуальної власності, технологій, інноваційної продукції, фінансових та інших ресурсів, а також здійснення їхньої передачі споживачам і бізнес-партнерам. Регіональний інноваційний розвиток (РІР) є функцією регіонального трансферного потенціалу машинобудівних підприємств. Узагальнення матеріалів досліджених машинобудівних підприємств і позицій провідних науковців, які займаються проблемами інноваційного розвитку [1-5; 8; 9-10; 12], показало, що цю функцію характеризують показники, наведені табл. 1. Усі характеристики інноваційного розвитку за ознакою їхнього впливу на показники економічного розвитку підприємства загалом доцільно поділити на дві сукупності: інтегруючі та локалізовані. До першої належить рівень ефективності (прибутковості) вкладення коштів (інвестування) у РІР, а також характер впливу інноваційних рішень на рівень фінансової стійкості суб'єктів РІР. Інші характеристики належать до другої сукупності. Інтегруючі характеристики впливають на усі, без винятку, локалізовані характеристики РІР. З огляду на це, побудову і використання РТП доцільно розглядати саме через призму інтегруючих характеристик.

Аналізування використовуваних моделей РІР та управління ним показало, що ці моделі доцільно розрізняти на засадах ідентифікування рівня розвитку евристичних систем менеджменту підприємств і широти охоплення ними усіх стадій інноваційного процесу. Опрацювання отриманої інформації дало змогу виділити організації, де евристичні функції охоплюють усі або декілька стадій інноваційного процесу. Якщо вони охоплюють увесь інноваційний процес, то управління РІР відбувається на засадах функціонування системи інноваційного менеджменту. В інших випадках РІР обмежується креативними пошуками і, в найкращому випадку, управління ним реалізовується на засадах побудови системи креативного менеджменту. Виконані дослідження показали також те, що серед суб'єктів інноваційної діяльності є організації, які займаються інноваційним розвитком несистематично. В їхній організаційній структурі управління відсутні постійнодіючі підрозділи і посади, які спеціалізуються на висуненні наукових ідей та їхній реалізації. Тобто вони працюють у так званому «пожежному» режимі, оперативно створюючи робочі групи, які акумулюють і реалізують інноваційні ідеї. Опрацювання матеріалів підприємств показало, що усі вони зазнають впливу факторів, які вказують на неминучість формування РТП для РІР. До цих факторів належать: 1) необхідність здійснення витрат, які не мають потенційної здатності збільшувати прибуток підприємства, зокрема витрат на формування фонду матеріального стимулювання працівників, створення автоматизованої системи управління підприємством тощо; 2) нестача фахівців для виконання конкретних видів робіт, передбачених планами РІР; 3) необхідність витрат на виконання НДДКР, маркетингових досліджень тощо; 4) потреба у введенні нових або оновленні наявних виробничих потужностей; 5) наявність дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію; 6) необхідність формування запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів тощо, що «вимиває» обігові кошти підприємств з рахунків й обмежує їхні

Таблиця 1

Динаміка значень показників машинобудівних підприємств, які займають активну позицію у реалізації РІР протягом 2005-2009 рр., частки одиниць

Назви підприємств	Показники							
	P_i / P_z	P_r / P_{yi}	S_p / Z_{pi}	A_{pi} / S_p	G_p / G_v	I_p / Z_{po}	T_i / T_z	
ВАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»	0,56	0,93	0,01	0,31	0,60	0,57	0,38	
ЗТТ «Електрон»	0,81	0,86	0,01	0,17	0,20	0,00	0,06	
ЗАТ Концерн «Міжрегіональний агротехнічний сервіс»	0,57	1,00	0,01	0,36	0,50	0,53	0,04	
ВАТ «Дрогобицький завод автомобільних кранів»	0,43	0,33	0,01	0,43	1,00	0,02	0,02	
ВАТ «Іскра»	0,46	0,82	0,02	0,15	0,50	0,01	0,57	
ТзОВ «ІнтерПЕТ»	0,55	1,00	0,03	0,29	0,20	0,02	0,17	
ТзОВ «Галицький автозавод»	0,55	0,56	0,01	0,33	0,33	0,06	0,07	

Примітки: умовні позначення показників, які характеризують рівень активності і раціональності використання трансферного потенціалу: P_i – обсяг прибутку від інноваційної діяльності машинобудівного підприємства, P_z – обсяг витрат на розробку і реалізацію інноваційних рішень; P_r – кількість реалізованих інноваційних управлінських рішень; P_{yi} – загальна сукупність ухвалених інноваційних управлінських рішень; Z_{pi} – загальна кількість працівників машинобудівного підприємства; A_{pi} – кількість креативно-активних працівників машинобудівного підприємства; S_p – загальна кількість працівників підприємства, залучених до ІРМП; G_p – кількість інноваційних проектів, які схвалені працівниками підприємства; G_v – загальна кількість інноваційних проектів розроблених для реалізації на машинобудівному підприємстві; I_p – кількість одиниць інноваційної продукції машинобудівного підприємства; Z_{po} – загальна кількість одиниць продукції, які виробляє машинобудівне підприємство; T_i – кількість інноваційних технологічних процесів, які впроваджено на машинобудівному підприємстві; T_z – загальна кількість технологічних процесів, які мають місце у виробничо-господарському процесі підприємства.

Таблиця 2

Коефіцієнти відносної важливості впливу виділених факторів на РІР

Роки	Фактори													
	1		2		3		4		5		6		7	
	<i>Б</i>	<i>К</i>	<i>Б</i>	<i>К</i>	<i>Б</i>	<i>К</i>	<i>Б</i>	<i>К</i>	<i>Б</i>	<i>К</i>	<i>Б</i>	<i>К</i>	<i>Б</i>	<i>К</i>
2005	7	0,7	5	0,5	3	0,3	9	0,9	7	0,7	4	0,4	8	0,8
2009	9	0,9	8	0,8	5	0,5	7	0,7	9	0,9	8	0,8	8	0,8
<i>С</i>	7,4	0,74	6,6	0,66	3,6	0,36	8	0,8	7,8	0,78	6,4	0,64	6,2	0,62

Примітки: 1) у таблиці наведено середні значення балів і коефіцієнтів; 2) коефіцієнти обчислено як відношення фактично присвоєних балів до максимально можливої суми балів; 3) максимально можливий обсяг балів, які експерти могли присвоїти одному фактору, становив 10; 4) 1-7 – порядкові номери факторів; 5) *Б* – бали, присвоєні експертами факторам; *К* – коефіцієнти відносної важливості факторів; *С* – середні значення за роками.

можливості щодо здійснення поточних розрахунків та інвестицій; 7) встановлення у програмах РІР значень показників на вищому рівні, ніж уже досягнутий тощо. У табл. 2 наведено дані підприємств щодо актуальності впливу виділених факторів на РІР у 2009 р. порівняно з 2005 р.

РІР як об'єкт РТП виходить за межі структурних підрозділів організаційних формувань, тобто інноваційний розвиток може відбуватися на засадах об'єднання інноваційних потенціалів кількох організацій. При цьому не важливо, в якій якості суб'єкт господарювання бере участь у програмах РІР – як інвестор, розробник чи, можливо, реалізатор програми. В усіх випадках підприємство є суб'єктом трансферу і його економічний інтерес, незважаючи на форми його реалізації, однаковий.

Однією із специфічних категорій у ТП, на якій ґрунтується механізм реалізації економічних інтересів суб'єктів трансферних відносин, є «інтелектуальна власність». В. Базилевич та В. Ільїн зазначають: «...в умовах всеосяжної інтелектуалізації економіки інформація та знання перетворюються на рушійну силу інноваційного розвитку...творча розумова активність набуває статусу пріоритетної стратегічної діяльності, а проблеми стимулювання та захисту інтелектуальної власності стають першочерговими як для окремих держав, так і для світової спільноти в цілому...» [2, с. 12]. Автори також відзначають: «міжнародний трансфер технологій у вигляді продажу об'єктів інтелектуальної власності, ліцензійних угод, науко- та технологічних послуг у рамках інжинірингу та консалтингу перетворюється за сучасних умов на перспективний та дієвий засіб зростання доходів та завоювання нових ринків...» [2, с. 15].

Інтелектуальні ресурси регіону, як одна з основних складових РТП, мають властивість під впливом цілеспрямованих індивідуальних або колективних зусиль перетворюватись на технологічну інформацію. Внаслідок її комерціалізації виникає інтелектуальна власність, об'єкти якої є інструментами формування трансферних взаємовідносин між суб'єктами інноваційного розвитку. Інтелектуальна власність як механізм реалізації економічних інтересів суб'єктів РТП передбачає передавання майнових прав через ліцензу-

вання, їхній продаж або дарування. В Україні створено низку організацій інтелектуальної власності, які беруть участь у реалізації економічних інтересів суб'єктів інноваційного розвитку як реєстратори, посередники, консультанти і представники інших організацій під час трансферу технологічної інформації. До них належать: Укрпатент, Українське агентство з авторських і суміжних прав, Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг, Всеукраїнська асоціація патентних повірених, Коаліція з питань захисту прав інтелектуальної власності, Авторсько-правове товариство тощо.

У табл. 3 і 4 наведено дані Державного департаменту інтелектуальної власності, які відображають дієвість механізму реалізації економічних інтересів суб'єктів РТП в Україні у 2009 р. порівняно з 2005 р.

Як бачимо за даними Державного департаменту інтелектуальної власності, суб'єкти інноваційного розвитку постійно збільшували кількість заявок на отримання охоронних документів. У 2009 р. порівняно із 2005 р. кількість поданих заявок зросла на 2882. В середньому в Україні щороку суб'єкти інноваційного розвитку подають понад 36500 заявок на одержання охоронних документів.

Щодо видання охоронних документів, то, як бачимо з наведених даних, щороку до державного реєстру вноситься лише половина виданих охоронних документів із заявок, поданих розробниками корисних моделей, промислових зразків продуктів і технологій тощо.

Упродовж аналізованого періоду найчастіше заявки на отримання охоронних документів надходили зі США, Росії, Німеччини, Швейцарії, Франції. Близько половини заявок стосувалися одержання охоронних документів у галузі машинобудування і приладобудування. Щодо динаміки виданих національним та іно-

Таблиця 3

Надходження заявок на об'єкти промислової власності

Роки	Разом подано заявок, зокрема:	Винаходи			Корисні моделі	Промислові зразки	Знаки для товарів і послуг		
		Разом	за національного процедури	за процедурою РСТ			Разом	за національного процедури	за мадридського угодою
2005	39291	5592	3842	1750	7286	2010	24399	16366	8033
2009	42173	4915	2681	2134	9203	1669	26479	17866	8613

Таблиця 4

Внесено охоронних документів до державних реєстрів

Роки	Патенти на винаходи	Патенти на корисні моделі	Патенти на промислові зразки	Свідоцтва на знаки для товарів і послуг	Міжнародні реєстрації знаків за Мадридського угодою
2005	3719	7467	1569	11645	6899
2009	4002	8391	1754	15137	9664

земним заявникам охоронних документів, то протягом досліджуваного періоду національним заявникам видано практично вдвічі більше охоронних документів, ніж іноземним.

Станом на 01.07.2010 р. в Україні загалом зареєстровано 394516 охоронних документів, а саме: 96356 патенти на винаходи з урахуванням перереєстрованих авторських свідоцтв; 51828 патентів на корисні моделі; 20701 патент на промислові зразки; 126627 свідоцтв на знаки для товарів і послуг; 99004 міжнародних реєстрів знаків за Мадридською угодою.

Н. Чухрай зазначає: «...найважливішими формами міжнародного і внутрішнього трансферу технологічних інновацій, що використовуються у світовій практиці, є купівля та продаж ліцензій на інновації, передача технологічних досягнень на основі лізингу, а також обмін науково-технічними результатами на базі діяльності спільних підприємств...» [12, с. 142]. Стосовно ліцензійної діяльності Ю. Кідзерський та Т. Мельникова стверджують: «...показники цієї діяльності поки що знаходяться на низькому рівні. Частка України в обсязі світової торгівлі наукомісткою продукцією становить лише 0,1%. Україна закуповує не більше 50 іноземних ліцензій у рік. Загальна сума вартості продукції, яка щорічно виробляється за ліцензіями, не перевищує 25 млн. дол. Майже третина українських ліцензій продається Росії. Розвинені країни щорічно купують не більше 10 українських ліцензій...» [10, с. 376-377].

На регіональному і національному рівнях показники патентної діяльності істотно відрізняються від показників ліцензійної діяльності. Цю проблему вже давно розв'язано у високорозвинених країнах, зокрема у США, Франції, Німеччині, Японії, які встановили такі правила видавання охоронних документів, що є симбіозом інтересів заявників, потенційних отримувачів ліцензій і держави. За даними Global Insight, Inc, протягом кількох останніх десятиліть це забезпечило практично втричі вищі темпи зростання високотехнологічного виробництва порівняно з іншими видами виробництва. Лідерами у виробництві високотехнологічної продукції, а також основними суб'єктами трансферних відносин є США, Японія, Європейський Союз, Ірландія, Китай, Тайвань, Південна Корея. Останніми роками Міністерство закордонних справ України спільно з вітчизняними науковими установами, зокрема УкрІНТЕІ та Інститутом економіки та прогнозування НАН України, відповідно до переліку високотехнологічної продукції, сформованого Організацією економічного співробітництва та розвитку, побудували Український класифікатор високотехнологічних товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД). Це високотехнологічні продукти, на які є попит на світовому ринку. За даними Державного комітету статистики України, протягом останніх п'яти років імпорт цих товарів зріс практично утричі, а їхній експорт лише удвічі. Варто також відзначити те, що 20 основних товарів зі списку УКТЗЕД становлять майже 90 % експорту високотехнологічної продукції.

За прогнозами фахівців Інституту економіки та прогнозування НАН України, складеними до 2015 р., обсяг трансферу інноваційної продукції в обсязі промислового виробництва може коливатися від 5-7% за песимістичним сценарієм до 40% за оптимістичним сценарієм. Науковці зазначають, що для досягнення оптимістичних значень показників необхідно реалізувати комплекс послідовних дій щодо активізування розвитку національної інноваційної системи і забезпечення структурних зрушень у національній економіці [10]. Вищенаведені дані разом з інформацією Державного комітету статистики України щодо обсягу трансферу прямих інвестицій (табл. 5) свідчать, що зазвичай він супроводжується та-

Таблиця 5

Прямі інвестиції, млн. грн. на початок року

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну	Прямі інвестиції з України
2005	9047,0	198,6
2009	35723,4	6198,6

кож трансфером прав власності на технологічну інформацію, виробниче устаткування у вигляді машин, технологічних ліній, оснащення.

Машинобудівні підприємства, які займають активну позицію у реалізації ТП, понад третину загального обсягу прямих іноземних інвестицій акумулюють у формі нових технологій. Приблизно 1/4 інвестицій, які вони здійснюють за кордон, набуває вигляду трансферу науково-технічної інформації у формі науково-технічної документації та науково-інженерного й управлінського досвіду працівників підприємств.

За даними НБУ, упродовж досліджуваного періоду Україна постійно мала від'ємну інвестиційну позицію. Станом на 01.07.10 р. у результаті трансферу фінансових ресурсів Україна мала від'ємну міжнародну інвестиційну позицію у розмірі 37686 млн. дол. Структура активів і пасивів України вказує на те, що практично обсяг кожної статті пасивів на звітну дату щонайменше на третину, а подекуди і в кілька разів перевищував обсяг відповідної статті активів [9]. Така міжнародна інвестиційна позиція України зумовлена багатьма чинниками, проте практично всі вони пов'язані зі світовою фінансовою кризою, а не зі специфікою урядових і неурядових рішень щодо забезпечення приросту інноваційного, зокрема трансферного потенціалу і покращання його реалізації. З їхньої сукупності найважливішими є такі: девальваційні очікування стосовно гривні зумовили різке зростання попиту на іноземну валюту, що викликало необхідність збільшення НБУ валютних резервів; цінові коливання на світових товарних ринках і, зрештою, падіння раніше завищених цін, зокрема на метал і нафту, зумовили зниження попиту на машинобудівну та іншу продукцію; нестабільність на фінансових ринках спричинила відплив іноземного капіталу з вітчизняних банків й унеможливила їхній доступ до дешевих кредитів; зниження попиту на продукцію автоматично знизило рівень ліквідності і платоспроможності позичальників, що обмежило доступ до банківських кредитів; нереалістичність техніко-економічних обґрунтувань і бізнес-планів корпорацій-виробників, а також фінансово-кредитних установ, які їх фінансували, спричинили різкий «обвал» ринкових цін на корпоративні, боргові і найбільше – на похідні цінні папери. Ці та інші чинники стали причиною перевищення обсягу імпорту капіталу над його експортом.

Суб'єкти інноваційної розвитку, які є діловими партнерами вітчизняних машинобудівних підприємств, трансфер ресурсів під час реалізації програм РІР здійснюють на засадах побудови і використання мереж підтримки інноваційної діяльності. Найвідомішими регіональними трансферними мережами інноваційного розвитку є: EBN (Європейська мережа бізнес-інноваційних центрів); IRC (Мережа інноваційних релей-центрів¹); IRE (Інноваційні регіони Європи); ТП (Європейська асоціація трансферу технологій, інновацій і промислової інформації); АСТР (Асоціація Європейських професіоналів трансферу науки і тех-

¹ Релей-центри створені у 1995 р. з метою створення панєвропейської платформи для стимулювання транснаціонального трансферу технологій та інноваційних послуг [6].

нологій) тощо [10]. В Україні на жаль такі мережі перебувають лише у стані формування, проте заслуговує на увагу вже створена УкрІНТЕІ Автоматизована система формування інтегрованих міждержавних інформаційних ресурсів (АСФІМІР). Ця система фактично є комунікаційним механізмом трансферу інноваційних технологій. Її призначення – створення і поширення інтегрованих інформаційних ресурсів, постачальниками яких є ті країни і організації, з якими укладено науково-технічні договори і з якими планується співпраця найближчим часом [11]. Певні зусилля щодо покращання виконання РТП функції інноваційного розвитку на національному рівні здійснює також Державне агентство України з інвестицій на інновації. Воно впроваджує галузеві програми інноваційного розвитку, створюючи науково-технологічні парки. Агентство виконує також поточний контроль за станом реалізації державної політики в інвестиційній та інноваційній сферах. Виконання Агентством цієї функції ґрунтується на впровадженні розробленої ДП «Національний центр впровадження галузевих інноваційних програм» програми «Національне інноваційне середовище «Кільце знань»²» [7].

З позиції функціонально-системного підходу функцією РТП є розвиток інноваційної діяльності машинобудівних підприємств регіону. Цю функцію характеризують: рівень інноваційності рішень; рівень ефективності вкладення коштів у РІР; характер впливу ухвалених інноваційних рішень на рівень фінансової стійкості суб'єктів господарювання тощо. Ідентифікування моделей РІР доцільно здійснювати на засадах ідентифікування рівня розвитку евристичних систем менеджменту підприємств і широти охоплення ними усіх стадій інноваційного процесу. За цими критеріями доцільно розрізняти моделі РІР, що ґрунтуються на системах інноваційного або креативного менеджменту, а також моделі, які мають ситуаційний характер. Застосування усіх цих моделей вимагає активізувати формування РТП. Використання РТП базується на застосуванні інтелектуальної власності як механізму реалізації економічних інтересів суб'єктів цих систем. В регіонах України, зокрема в Західному регіоні цей механізм працює недостатньо ефективно, що засвідчує істотний розрив між кількістю виданих охоронних документів і кількістю впроваджених інновацій, низька активність ліцензійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін / Ю. М. Бажал. – К. : Заповіт, 1996. – 238 с.
2. Базилевич В. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку : [монографія] / В. Базилевич, В. Льїн. – К. : Знання, 2008. – 687 с.
3. Гальчинський А. Україна: наука та інноваційний розвиток / А. Гальчинський, В. Геєць, В. Семиноженко. – К., 1997. – 66 с.
4. Геєць В. М. Перспективи економіки світу, окремих регіонів і країн протягом третього тисячоліття / В. М. Геєць, С. А. Буковинський // *Фінанси України*. – 1997. – №3. – С. 11–12.

² Кільце знань – це інституційна мережа науково-дослідних лабораторій, виробничих комплексів, елементів соціально-побутової інфраструктури, правових та інформаційних центрів, необхідних для концентрації й ефективного використання інтелектуального потенціалу України, розроблення і впровадження високотехнологічних інноваційних продуктів та інтелектуальних рішень [7].

5. Гитин А. Деятельность европейских промышленных ТНК в ЦВЕ и СНГ / А. Гитин // МЭ и МО. – 2006. – №9. – С. 41-42.
6. Европейские сети поддержки инновационной деятельности. – Режим доступа : <http://www.rttt.ru>.
7. Звіт Державного агентства України з інвестицій та інновацій про роботу за 2007 рік. – Режим доступу : <http://www.in.gov.ua>.
8. Ілляшенко С. М. Менеджмент та маркетинг інновацій : [монографія] / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 616 с.
9. Дані з Веб-сторінки НБУ. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua> .
10. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/books/2009/09kyvmer.pdf>. Дані з Веб-сторінки УкрІНТЕІ. – Режим доступу : <http://www.uintai.kiev.ua>.
11. Чухрай Н. І. Формування інноваційного потенціалу промислового підприємства : [монографія] / Н. І. Чухрай. – Львів : В-во НУЛП, 2002. – 314 с.

Пушак Я.Я., Князь С.В., Георгиади Н.Г. Региональные аспекты инновационного развития предприятий.

Приведено авторское толкование понятия «трансферный потенциал инновационного развития машиностроительного предприятия» и раскрыта сущность инновационного развития как функции и объекта трансферного потенциала. Обоснованно, что идентификация моделей инновационного развития целесообразно осуществлять на принципах выявления уровня развития эвристических систем менеджмента предприятий и широты охватывания ими всех стадий инновационного процесса, а также то, что использование трансферного потенциала основано на применении интеллектуальной собственности как механизма реализации экономических интересов субъектов этих систем. Представлены аргументы того, что в Украине этот механизм работает недостаточно эффективно, о чем свидетельствует существенный разрыв между количеством выданных документов и количеством внедренных инноваций.

Ключевые слова: трансфер, инновация, потенциал, развитие.

Pushak Ya.Ya., Kniaz S.V., Georhiadi N.G. Regional Aspects of Innovative Development of Enterprises.

Author's interpretation of the concept «regional transfer potential» is presented and the essence of innovative development as the function and object of transfer potential is exposed. The fact that authentication of innovative development models should be carried out on the basis of determination of the heuristic systems development level of enterprises management and by the level of their comprisal of all the stages of innovative process is substantiated as well as the fact that the transfer potential management is based on exploitation of intellectual property as the mechanism of economic interests realization by these systems' entities. The lack of functioning efficiency of this instrument in Ukraine, which is proven by substantial break in the amount of the issued protective documents and the amount of the introduced innovations, is stressed. Inefficiency of this mechanism in Ukraine to a certain extent influences the fact that the innovative development is practically unconnected with the transfer of investment resources.

Key words: transfer; innovation, potential, development.

Надійшло 08.11.2010 р.